

14/1/2021 Úvod do databáz, skúškový test, max 60 bodov

1. Uvažujte databázu bez duplikátov a null hodnôt: $\text{capuje}(\text{Krcma}, \text{Alkohol})$, $\text{lubi}(\text{Pijan}, \text{Alkohol})$, $\text{navstivil}(\text{Idn}, \text{Pijan}, \text{Krcma})$, $\text{vypil}(\text{Idn}, \text{Alkohol}, \text{Mnozstvo})$.

Platí: $\text{Idn} \rightarrow \text{Pijan}, \text{Krcma}$; $\text{Idn}, \text{Alkohol} \rightarrow \text{Mnozstvo}$; $\text{Mnozstvo} > 0$.

a) Sformulujte bezpečný dotaz v Datalogu (6) a relačnej algebre (6) na dvojice pijanov [P1, P2] také, že pijani P1 a P2 navštívili tie isté krčmy (rovnakú neprázdnu množinu krčiem); a zároveň každý z nich vypil, nezávisle na tom druhom pijanovi, len také alkoholy, ktoré ľúbi (čo platí aj pre totálnych abstinentov).

Datalog:

$\text{answer}(\text{P1}, \text{P2}) :-$

$\text{n}(\text{P1}, \_)$,
 $\text{n}(\text{P2}, \_)$,
 $\text{not navstivil\_nenavstivil}(\text{P1}, \text{P2})$,
 $\text{not navstivil\_nenavstivil}(\text{P2}, \text{P1})$,
 $\text{not vypil\_nelubi}(\text{P1})$,
 $\text{not vypil\_nelubi}(\text{P2})$.

$\text{navstivil\_nenavstivil}(\text{P1}, \text{P2}) :-$

$\text{n}(\text{P1}, \text{K})$,
 $\text{n}(\text{P2}, \_)$,
 $\text{not n}(\text{P2}, \text{K})$.

$\text{n}(\text{P}, \text{K}) :-$

$\text{navstivil}(\_, \text{P}, \text{K})$.

$\text{vypil\_nelubi}(\text{P}) :-$

$\text{navstivil}(\text{I}, \text{P}, \_)$,
 $\text{vypil}(\text{I}, \text{A}, \_)$,
 $\text{not lubi}(\text{P}, \text{A})$.

Relačná algebra:

$\text{navstivil\_nenavstivil} := \pi_{\text{P1}, \text{P2}} ($

$((\rho_{\text{P1}, \text{Krcma}} \pi_{\text{Pijan}, \text{Krcma}} (\text{navstivil})) \times (\rho_{\text{P2}} \pi_{\text{Pijan}} (\text{navstivil}))) \triangleright (\rho_{\text{P2}, \text{Krcma}} \pi_{\text{Pijan}, \text{Krcma}} (\text{navstivil}))$

)

$\text{vypil\_nelubi} := \pi_{\text{Pijan}} ((\text{navstivil} \bowtie \text{vypil}) \triangleright \text{lubi})$

/* answer */

$(\rho_{\text{P1}} \pi_{\text{Pijan}} (\text{navstivil}) \times \rho_{\text{P2}} \pi_{\text{Pijan}} (\text{navstivil})) \triangleright \rho_{\text{P1}, \text{P2}} (\text{navstivil\_nenavstivil}) \triangleright \rho_{\text{P2}, \text{P1}} (\text{navstivil\_nenavstivil}) \triangleright$
 $\rho_{\text{P1}} (\text{vypil\_nelubi}) \triangleright \rho_{\text{P2}} (\text{vypil\_nelubi})$

b) Sformulujte bezpečný dotaz v Datalogu **(6)** a SQL **(6)** na dvojice [P, K] také, že pijan P navštívil krčmu K aspoň 100-krát a při každé své návštěvě K vypil nanajvýš 7 druhů alkoholu.

Datalog:

answer(P, K) :-

```
    subtotal(navstivil(I, P, K), [P, K], [C = count(I)]),  
    C >= 100,  
    \+ niekedy_vypil_viac(P, K).
```

niekedy_vypil_viac(P, K) :-

```
    navstivil(I, P, K),  
    subtotal(v(I, A), [I], [C = count(A)]),  
    C > 7.
```

v(I, A) :-

```
    vypil(I, A, _).
```

SQL:

with niekedy_vypil_viac as

```
(  
select n.Pijan, n.Krcma  
from navstivil n, vypil v  
where n.Idn = v.Idn  
group by n.Pijan, n.Krcma, v.Idn  
having count(distinct v.Alkohol) > 7  
)
```

select n.Pijan, n.Krcma

from navstivil n

where not exists (

```
    select *
```

```
    from niekedy_vypil_viac vv
```

```
    where n.Pijan = vv.Pijan and n.Krcma = vv.Krcma)
```

group by n.Pijan, n.Krcma

having count(n.Idn) >= 100

2. Uvažujte relačnú schému $r(A, B, C, D, E, F, G, H)$ s funkčnými závislosťami
 $AF \rightarrow G, AD \rightarrow B, ACH \rightarrow BE, BCD \rightarrow GH, BDG \rightarrow A, BG \rightarrow E, DG \rightarrow F, E \rightarrow BD$

a) Rozhodnite či r je v tretej normálnej forme. Odpoveď ÁNO resp. NIE zdôvodnite. (6)

Definícia: Relačná schéma $[r, F]$ je v tretej normálnej forme, ak pre každú platnú kánonickú funkčnú závislosť (ktorá je dôsledkom závislostí F) $X \rightarrow Y$ platí, že X je nadkľúč r alebo Y je časťou niektorého kľúča r .

Nájdime všetky kľúče r :

ABCDEF~~G~~H

-A: BCDEF~~G~~H

-B: CDEF~~G~~H

-D: CEF~~G~~H

-E: CF~~G~~H

+E: **CE**

+D: CDF~~G~~H

+B: BCDF~~G~~H

-D: BC~~F~~GH

-F: BC~~G~~H

-G: BC~~H~~

+G: **BCG**

+F: BC~~F~~H

+D: **BCD**

+A: ABC~~D~~F~~G~~H

-B: AC~~D~~F~~G~~H

-D: AC~~F~~GH

-F: AC~~G~~H

-G: **ACH**

+F: AC~~F~~G

+D: **ACD**

+B: **ABCF**

ABCF, ACD, ACH, BCD, BCG, CE sú kľúče v r (iné nie sú). Každý atribút r je časťou niektorého kľúča r . Z toho vyplýva, že **ÁNO, r je v tretej normálnej forme.**

b) Dekomponujte r do Boyce-Coddovej normálnej formy, bezstratovo. Snažte sa vyhnúť zbytočnému rozbitiu funkčných závislostí. (6)

V $r(A, B, C, D, E, F, G, H)$ platí $AF \rightarrow G$, pričom AF nie je nadkľúč r , takže r nie je v BCNF.

Dekomponujme r na

$r_1(A, F, G)$,

$r_2(A, B, C, D, E, F, H)$.

$r_1(A, F, G)$ je v BCNF.

V r_2 platí $AD \rightarrow B$, pričom AD nie je nadkľúč r_2 , takže r_2 nie je v BCNF.

Dekomponujme r_2 na

$r_3(A, B, D)$,

$r_4(ACDEFH)$.

$r_3(A, B, D)$ je v BCNF.

V r_4 platí $E \rightarrow D$, pričom E nie je nadkľúč r_4 , takže r_4 nie je v BCNF.

Dekomponujme r_4 na

$r_5(D, E)$,

$r_6(ACEFH)$.

$r_5(D, E)$ je v BCNF.

V r_6 hľadáme platné kánonické funkčné závislosti s 3 atribútmi r_6 na ľavej strane, kde ľavá strana nie je nadkľúč (iné funkčné závislosti s 3 atribútmi na ľavej strane nemôžu porušiť BCNF). Systematicky vypočítame uzávery všetkých trojíc atribútov, ktoré prichádzajú do úvahy: $\{ACF\}^* = \{ACFG\}$, $\{CFH\}^* = \{CFH\}$, $\{EFH\}^* = \{BDEFH\}$. Keďže nové atribúty z uzáverov nie sú v r_6 , žiadna platná funkčná závislosť s 3 atribútmi na ľavej strane neporušuje BCNF.

V r_6 hľadáme platné kánonické funkčné závislosti s 2 atribútmi r_6 na ľavej strane, kde ľavá strana nie je nadkľúč. Nezaujímajú nás dvojice, ktoré sú podmnožinami trojíc, ktoré sme už overili vyššie. Žiadne také funkčné závislosti v r_6 neplatia, takže $r_6(A, C, E, F, H)$ je v BCNF.

Bezstratovosť spojenia výslednej dekompozície môžeme overiť algoritmom chase:

	A	B	C	D	E	F	G	H
AFG	a1					a6	a7	
ABD	a1	a2		a4				
DE				a4	a5			
ACEFH	a1	a2 _{3: AD→B}	a3	a4 _{2: E→D}	a5	a6	a7 _{1: AF→G}	a8

Bezstratová BCNF dekompozícia (niektoré funkčné závislosti sú zlomené, napr. $E \rightarrow B$):

(A, F, G), $AF \rightarrow G$

(A, B, D), $AD \rightarrow B$

(D, E), $E \rightarrow D$

(A, C, E, F, H), $AF \rightarrow G$, $ACH \rightarrow E$

3. Uvažujte relácie $r(A, B, C)$ a $s(A, B, D)$ (bez duplikátov a NULL hodnôt) a výpočet relácie $p(C)$ v relačnej algebre:

$$p := \pi_C(r \bowtie_{C=D} s) \cup (\pi_C(r) - \pi_C(\pi_{s.A, s.B, r.C}(r \times s) - r)).$$

a) Definujte v Datalogu charakteristický predikát $p(\cdot)$ pre reláciu p . **(6)** (Relácie interpretujte ako predikáty.)

$p(C)$:-

$r(\_, \_, C),$
 $s(\_, \_, C).$

$p(C)$:-

$r(\_, \_, C),$
 not counterex(C).

counterex(C) :-

$r(\_, \_, C),$
 $s(A, B, \_),$
 not $r(A, B, C).$

b) Vypočítajte reláciu $p(C)$ pre

$r(A, B, C) = \{[0, 0, 1], [0, 0, 4], [0, 0, 2], [0, 1, 2], [0, 1, 4], [0, 2, 3], [1, 0, 2], [1, 1, 1], [1, 1, 4]\},$

$s(A, B, D) = \{[[0, 0, 0], [1, 1, 1]]\}$ **(6)**

Budeme počítat' podľa uvedeného výrazu v relačnej algebre:

$$\pi_C(r \bowtie_{C=D} s) = \{1\}$$

$$\pi_{s.A, s.B, r.C}(r \times s) = \{[0, 0, 1], [0, 0, 2], [0, 0, 3], [0, 0, 4], [1, 1, 1], [1, 1, 2], [1, 1, 3], [1, 1, 4]\}$$

$$\pi_{s.A, s.B, r.C}(r \times s) - r = \{[0, 0, 3], [1, 1, 2], [1, 1, 3]\}$$

$$\pi_C(\pi_{s.A, s.B, r.C}(r \times s) - r) = \{2, 3\}$$

$$\pi_C(r) - \pi_C(\pi_{s.A, s.B, r.C}(r \times s) - r) = \{1, 4\}$$

$$p(C) = \pi_C(r \bowtie_{C=D} s) \cup (\pi_C(r) - \pi_C(\pi_{s.A, s.B, r.C}(r \times s) - r)) = \{1, 4\}$$

4. Uvažujte veľkú reláciu (s veľa záznamami) $r(A, B, C, D, E, F, G, H)$, nad ktorou je vytvorených 8 indexov.

Indexy boli vytvorené SQL príkazmi

```
create index idx_a on r(A) using btree;
```

...

```
create index idx_h on r(H) using btree;
```

a) Predpokladajte, že relácia r sa používa v databázovej aplikácii, v ktorej žiaden dotaz neprofituje z indexov na atribútoch C, D, E, F, G, H . Popíšte situáciu, v ktorej prítomnosť indexov na týchto atribútoch môže výrazne znížiť efektivitu aplikácie. Vysvetlite dôvod zníženia efektivity. **(6)**

Efektivita sa môže výrazne znížiť pri intenzívnej aktualizácii databázy, lebo okrem dát v relácii r treba aktualizovať tiež všetky indexy pre r .

b) Uveďte príklad konkrétneho SQL dotazu nad reláciou r , ktorého vykonávanie sa môže urýchliť, keď sa na implementáciu indexu namiesto B-stromu na atribúte A použije hashovaný index. Vysvetlite. **(6)**

Príkladom je selekcia na konštantnú hodnotu atribútu A , v SQL

```
select A from r where A = <konštanta>
```

kde <konštanta> je konštantná hodnota príslušného dátového typu.

Pri B-tree indexe je zložitosť vyhľadávania prvého záznamu výsledku úmerná hĺbke B-stromu. Pri hashovanom indexe je táto zložitosť konštantná (za predpokladu dobrej hashovacej funkcie).